

Byla C-645/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. rugpjūčio 30 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Hof van beroep te Brussel (Belgija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. gegužės 8 d.

Apeliantės:

Facebook Ireland Limited

Facebook Inc

Facebook Belgium bvba

Kita apeliacinio proceso šalis:

Gegevensbeschermingsautoriteit

Pagrindinės bylos aplinkybės

Apeliacinis skundas pagrindinėje byloje pateiktas dėl nyderlandų kalba bylas nagrinėjančio *Rechtbank van eerste aanleg Brussel* (Briuselio pirmosios instancijos teismas, Belgija) 2018 m. vasario 16 d. priimto sprendimo, kuriame *Commissie ter bescherming van de Persoonlijke Levenssfeer* (Privataus gyvenimo apsaugos komitetas, toliau – *Privacy Commissie*, dabar – *Gegevensbeschermingsautoriteit* (Duomenų apsaugos institucija), toliau – GBA)) prašymu *Facebook Inc.*, *Facebook Ltd.* ir *Facebook bvba* buvo nustatytos tam tikros priemonės. Visų pirma, *Facebook* buvo įpareigota nebediegti slapukų interneto vartotojams ir neberinkti jų duomenų naudojant slapukus, kai jie lankosi interneto domeno *Facebook.com* vardą turinčioje arba trečiosios šalies interneto svetainėje, jei šie interneto vartotojai nebuvo iš anksto pakankamai apie tai informuoti ir nedavė aiškaus savo sutikimo. Asmens duomenys, kuriuos *Facebook*

gavo naudodamasi nagrinėjamu atveju aptartomis technologijomis, turėjo būti ištrinti.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį pateiktas prašymas.

Šeši prejudiciniai klausimai susiję su Reglamento 2016/679 (toliau – BDAR) 55 straipsnio 1 dalies, 56–58 straipsnių ir 60–66 straipsnių nuostatu, reglamentuojančių valstybių narių priežiūros institucijų kompetenciją, susijusią su tarpvalstybiniu duomenų tvarkymu Europos Sąjungoje, išaiškinimu.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar 2016 m. balandžio 27 d. Reglamento 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB 55 straipsnio 1 dalis, 56–58 straipsniai ir 60–66 straipsniai, kartu su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinami taip, kad priežiūros institucija, turinti kompetenciją pagal nacionalinės teisės aktus, priimtus siekiant įgyvendinti šio reglamento 58 straipsnio 5 dalį, pareikšti ieškinį savo valstybės narės teisme dėl šio reglamento pažeidimų, negali šia kompetencija pasinaudoti tuo atveju, kai yra vykdomas tarpvalstybinis duomenų tvarkymas, jei ji nėra šio tarpvalstybinio duomenų tvarkymo vadovaujanti priežiūros institucija?
2. Ar turi reikšmės tai, kad duomenų valdytojas, vykdamas tarpvalstybinį duomenų tvarkymą, neturi pagrindinės buveinės toje valstybėje narėje, tačiau turi kitą buveinę?
3. Ar turi reikšmės tai, ar nacionalinė priežiūros institucija pareiškia ieškinį duomenų valdytojo pagrindinei buveinei, ar buveinei savo valstybėje narėje?
4. Ar turi reikšmės tai, kad nacionalinė priežiūros institucija pareiškė ieškinį iki šio reglamento įsigaliojimo dienos (2018 m. gegužės 25 d.)?
5. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai: ar BDAR 58 straipsnio 5 dalis taikoma tiesiogiai ir todėl nacionalinė priežiūros institucija gali remtis šia nuostata, kad galėtų inicijuoti ar tęsti teisminę procedūrą prieš atskiras šalis, net jei šio reglamento 58 straipsnio 5 dalis nebuvo perkelta į nacionalinę teisę, nors toks įpareigojimas yra nustatytas?
6. Jei į ankstesnius klausimus būtų atsakyta teigiamai, ar tokių procedūrų rezultatas gali prieštarauti vadovaujančios priežiūros institucijos priešingam sprendimui, jei vadovaujanti priežiūros institucija nagrinėja tas pačias ar

panašias tarpvalstybinio duomenų tvarkymo operacijas pagal mechanizmą, įtvirtintą BDAR 56 ir 60 straipsniuose?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo

2002 m. liepos 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje

2009 m. lapkričio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/136/EB, iš dalies keičianti Direktyvą 2002/22/EB dėl universaliųjų paslaugų ir paslaugų gavėjų teisių, susijusių su elektroninių ryšių tinklais ir paslaugomis, Direktyvą 2002/58/EB dėl asmens duomenų tvarkymo ir privatumo apsaugos elektroninių ryšių sektoriuje ir Reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 dėl nacionalinių institucijų, atsakingų už vartotojų apsaugos teisės aktų vykdymą, bendradarbiavimo

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – BDAR)

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

Nurodomos nacionalinės nuostatos

Wet van 8 december 1992 tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens (1992 m. gruodžio 8 d. Privatumo apsaugos tvarkant asmens duomenis įstatymas, toliau – WVP)

Wet van 13 juni 2005 betreffende de elektronische communicatie (2005 m. birželio 13 d. Elektroninių ryšių įstatymas)

Wet van 3 december 2017 tot opriching van de Gegevensbeschermingsautoriteit (2017 m. gruodžio 3 d. įstatymas dėl duomenų apsaugos institucijos įsteigimo, toliau – GBA Wet)

Wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (2018 m. liepos 30 d. Fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis įstatymas)

Bylos aplinkybių ir proceso santrauka

- 1 Bylos esmę sudaro *Privacy Commissie*, o vėliau – GBA (jos teisių perėmėjos) pareikštas ieškinys, kuriuo siekiama užkirsti kelią, jų teigimu, *Facebook* vykdomiems šiurkštiems ir esminiams duomenų apsaugos nuostatų pažeidimams, kylantiems, be kita ko, dėl to, kad milijonų interneto vartotojų Belgijoje (tiek *Facebook* paskyrų savininkų, tiek neregistruotų *Facebook* paslaugos vartotojų) duomenys apie privatų naršymą yra kasdien neteisėtai renkami ir naudojami pasitelkiant tokias technologijas kaip „slapukai“, „socialiniai moduliai“ ir „pikseliai“.
- 2 Apibendrinant, *Privacy Commissie*, dabar – GBA, teigia, kad *Facebook*:
 - naudojami tam tikromis technologijomis, kad galėtų sekti asmenis jiems naršant interneto svetainėse, o surinktus duomenis vėliau naudoja siekdama pagal jų naršymo įpročius sukurti profilį ir pateikti tikslinę reklamą, duomenų subjektų pakankamai apie tai neinformavus ir negavus iš jų veiksmingo sutikimo,
 - taiko šią praktiką ir socialinio tinklo *Facebook* nariams, ir ne jo nariams.
- 3 2015 m. rugsėjo 11 d. *Privacy Commissie* pareiškė nyderlandų kalba bylas nagrinėjančiam *Rechtbank van eerste aanleg Brussel* ieškinį prieš *Facebook Inc.*, *Facebook Ireland Ltd.* ir *Facebook bvba*. *Rechtbank* 2018 m. vasario 16 d. priėmė sprendimą šioje byloje. 2018 m. kovo 2 d. *Facebook Inc.*, *Facebook Ireland Ltd.* ir *Facebook bvba* apskundė šį sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui. 2018 m. gegužės 25 d. įsigaliojo *GBA Wet*, pagal kurią GBA tapo *Privacy Commissie* teisių perėmėja.

Pagrindiniai šalių argumentai pagrindinėje byloje

- 4 Pagrindinės bylos šalys nesutarė, ar Belgijos teismai turi tarptautinę jurisdikciją trijų apeliančių, t. y. *Facebook Inc.*, *Facebook Ireland Ltd.*, ir *Facebook bvba* (Belgijos įmonė) atžvilgiu. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas atsakė į šį klausimą nusprenddamas, kad jis neturi tarptautinės jurisdikcijos nagrinėti prieš *Facebook Inc.* ir „*Facebook Ireland Ltd.*“ pareikštą ieškinį; tačiau jis patvirtino turintis tarptautinę jurisdikciją nagrinėti prieš *Facebook bvba* pareikštą ieškinį. Taigi pagrindinė byla apsiriboja prieš pastarąją įmonę nukreiptais reikalavimais.
- 5 Dėl iki 2018 m. gegužės 25 d. vykusių faktinių aplinkybių prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nustatė, kad GBA pareikštas ieškinys bet kuriuo atveju neturi dalyko, nes trūksta būtino suinteresuotumo. Atsižvelgiant į tai pagrindinė byla apsiriboja faktinėmis aplinkybėmis, kurios įvyko po 2018 m. gegužės 25 d., kai įsigaliojo BDAR ir *GBA Wet*, o GBA tapo *Privacy Commissie* teisių perėmėja.

- 6 Prejudiciniai klausimai kyla atsižvelgiant į skirtingas šalių pozicijas dėl BDAR ir su juo susijusio naujojo Belgijos įstatymo *GBA Wet* įsigaliojimo padarinių naujai įsteigtos priežiūros institucijos – GBA, pakeitusios *Privacy Commissie*, kuri 2015 m. pirmosios instancijos teisme inicijavo teisminę procedūrą prieš *Facebook*, įgaliojimams.
- 7 *Facebook* teigimu, GBA neturi įgaliojimų tirti nagrinėjamų duomenų tvarkymo operacijų ir priimti su tuo susijusių sprendimų. BDAR panaikino nacionalinius duomenų apsaugos įstatymus visose valstybėse narėse, įskaitant *WVP* Belgijoje, ir sukūrė naują materialinę ir procedūrinę tvarką, kurios privalo laikytis priežiūros institucijos Europos Sąjungoje.
- 8 *Facebook* teigimu, naujomis nuostatomis (BDAR ir *GBA Wet*), taikomomis nuo 2018 m. gegužės 25 d., įtvirtinamas vieno langelio mechanizmas (BDAR 56 ir 60 straipsniai), pagal kurį BDAR laikymąsi turi užtikrinti valstybės narės, kuriose yra duomenų valdytojo pagrindinė buveinė, vadovaujanti priežiūros institucija. Šiuo atveju vadovaujanti priežiūros institucija yra Airijos priežiūros institucija (*Data Protection Commission, DPC*), nes duomenų valdytojo pagrindinė buveinė Europos Sąjungoje yra Airijoje (*Facebook Ireland Ltd.*). *Facebook* tvirtina, kad Airijos priežiūros institucijoje buvo atliekami lygiagretūs tyrimai.
- 9 GBA nepitaria teiginiui, kad ji, kaip *Privacy Commissie* teisių perėmėja, negali inicijuoti teisminės procedūros, nes ji nėra vadovaujanti priežiūros institucija, kaip apibrėžta BDAR. Vieno langelio mechanizmas reiškia, kad duomenų valdytojui, turinčiam vieną ar daugiau buveinių Europos Sąjungoje, paskiriama konkreti priežiūros institucija kaip vienintelė institucija, su kuria jis palaiko ryšius vykdydamas tarpvalstybinį duomenų tvarkymą. Tai – valstybės narės, kuriose yra duomenų valdytojo pagrindinė buveinė Europos Sąjungoje, priežiūros institucija. Tokiu atveju ši priežiūros institucija yra „vadovaujanti“ priežiūros institucija.
- 10 Vis dėlto vieno langelio mechanizmas, kaip jis apibrėžtas BDAR 56 straipsnio 1 dalyje, GBA nuomone, yra leidžianti nukrypti nuostata. BDAR 55 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta pagrindinė taisyklė nustato, kad kiekviena priežiūros institucija turi kompetenciją savo valstybės narės teritorijoje naudotis pagal šį reglamentą jai suteiktais įgaliojimais. Vieno langelio mechanizmas nedaro jokios įtakos priežiūros institucijos kompetencijai inicijuoti teisminę procedūrą. Atsižvelgiant į priežiūros institucijos vykdymo įgaliojimus, BDAR aiškiai atskiria administracinę procedūrą (reglamentuotą šio reglamento 58 straipsnyje) ir teisminę procedūrą. Pastarajai netaikomas vieno langelio mechanizmas, kas taip pat aiškiai matyti iš šio mechanizmo tikslo, BDAR 58 straipsnio formuluotės, šio reglamento priėmimo aplinkybių ir jo įgyvendinimo Belgijoje. Jei GBA, nebūdama vadovaujanti priežiūros institucija, negalėtų kreiptis į teismus, tai reikštų, kad kompetentingoms institucijoms negalėtų būti pranešta apie Belgijos teritorijoje padarytus pažeidimus, net jei už juos numatytos baudžiamosios sankcijos.
- 11 Galiausiai GBA nurodo, kad net jei priežiūros institucijos kompetencijai pareikšti ieškinį jos teritorijoje būtų taikoma vieno langelio mechanizmo sąvoka, BDAR

nėra jokios nuostatos, pagal kurią 2018 m. gegužės 25 d. visos jau pradėtos teisminės procedūros turėtų būti nutrauktos.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 12 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pripažįsta, kad faktinėms aplinkybėms, įvykusioms po 2018 m. gegužės 25 d., iš tikrųjų taikoma visiškai nauja duomenų apsaugos priežiūros procedūra.
- 13 GBA kontrolės tarnybos gali atlikti tyrimą dėl skundų. Užbaigus tyrimą byla gali būti nagrinėjama vadinamojoje *Geschillenkamer* (ginčų taryba). Pastaroji gali, be kita ko, nuspręsti perduoti bylą teisėsaugos institucijoms. Apeliaciniai skundai dėl bet kurių *Geschillenkamer* sprendimų gali būti pateikti *Marktenhof* (Rinkos teismas, *Hof van beroep Brussel* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) specializuota kolegija).
- 14 Tokios procedūros, kurią sudaro ieškinio pareiškimas vienai šaliai, kaip ir ieškinio, kurį *Privacy Commissie* pareiškė prieš *Facebook*, iš esmės nebėra. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nuomone, ES tyrimui ir sankcijų už duomenų apsaugos taisyklių pažeidimus vykdymui taikoma nauja taisyklė (anksčiau minėtas vieno langelio principas).
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo teigimu, šiuo atveju iškyla klausimas, ar GBA apskritai gali pareikšti ieškinį prieš *Facebook bvba* dėl faktinių aplinkybių, įvykusių po 2018 m. gegužės 25 d., kadangi duomenų valdytoja yra *Facebook Ireland Ltd.* Iš BDAR 56 straipsnio nuostatų galima spręsti, kad pagal vieno langelio principą nuo šios datos procedūrą gali inicijuoti tik vietos (Airijos) priežiūros institucija, o tarptautinę jurisdikciją turi tik Airijos teismai.
- 16 2018 m. birželio 5 d. Sprendime (byla C-210/16, *Wirtschaftsakademie Schleswig-Holstein*) Teisingumo Teismas nurodė, kad Vokietijos priežiūros institucija gali naudotis įgaliojimais dėl duomenų tvarkymo, jei tokio duomenų tvarkymo valdytojas turi buveinę kitoje valstybėje narėje (Airija), o Vokietijoje esanti buveinė yra atsakinga tik už reklamai skirtos vietos pardavimą ir kitą rinkodaros veiklą tos valstybės narės teritorijoje (*Facebook Germany*).
- 17 Šioje byloje Teisingumo Teismas pasisakė dėl 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB, kuri buvo panaikinta BDAR. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, kiek svarbus yra anksčiau nurodytas Teisingumo Teismo 2018 m. birželio 5 d. Sprendime pateiktas išaiškinimas aiškinant naujus teisės aktus. Jis taip pat pažymi, kad GBA neįrodė, jog *Facebook Belgium bvba* koku nors būdu užsiima faktiniu duomenų tvarkymu.
- 18 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat atkreipia dėmesį į neseniai priimtą 2019 m. vasario 6 d. Vokietijos konkurencijos tarnybos

sprendimą (vadinamąjį „Facebook sprendimą“), kuriame ši institucija pareiškė, kad *Facebook* piktnaudžiavo dominuojančia padėtimi sujungdama duomenis iš skirtingų šaltinių, kas ateityje bus leidžiama tik tuo atveju, jei vartotojai bus prieš tai davę aiškų sutikimą; tai reiškia, kad nedavusiems sutikimo asmenims negali būti užkirstas kelias naudotis *Facebook* paslaugomis. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Vokietijos konkurencijos tarnyba akivaizdžiai manė turinti įgaliojimus nepaisant anksčiau minėto vieno langelio mechanizmo.

- 19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad *GBA Wet 6* straipsnis, kuriame nustatyta, kad *GBA* paprastai gali kreiptis į teismus, įskaitant Europos teismus, pats savaime nėra pakankamas teisinis pagrindas *GBA* pareikšti ieškinį šioje byloje. Minėtoje nuostatoje teigiama: „*Gegevensbeschermingsautoriteit* yra įgaliota atkreipti teismų dėmesį į bet kokius pagrindinių asmens duomenų apsaugos principų pagal šį įstatymą ir įstatymų, kuriuose įtvirtintos nuostatos dėl asmens duomenų apsaugos juos tvarkant, pažeidimus ir prirėikus pareikšti ieškinį, kad šių pagrindinių principų būtų laikomasi“.
- 20 Tai, kad *GBA* iš esmės gali prirėikus pareikšti ieškinį, dar nereiškia, kad šis ieškinys be išimčių gali būti pareiškiamas Belgijos teismams, kadangi panašu, jog bendra vieno langelio taisyklė nustato, kad ieškinys pateikiamas tos vietos, kurioje vykdomas duomenų tvarkymas, teismui.
- 21 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad *BDAR 58* straipsnio 5 dalis suformuluota taip: „Kiekviena valstybė narė teisės aktais nustato, kad jos priežiūros institucija turi įgaliojimus atkreipti teisminių institucijų dėmesį į šio reglamento pažeidimus ir tam tikrais atvejais pradėti teismo procesą arba kitaip dalyvauti teismo procese siekiant užtikrinti šio reglamento nuostatų vykdymą.“
- 22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, ši nuostata įpareigoja valstybes narės teisės aktais aiškiai apibrėžti, kokiais atvejais valstybės narės nacionalinė priežiūros institucija gali pareikšti ieškinį šios valstybės narės teismams, jei ši galimybė „papildo“ *BDAR 55* ir *56* straipsniuose įtvirtintą vieno langelio principą.
- 23 Atrodo, kad priežiūros institucijos (t. y. bet kuri kita – ne duomenų valdytojo pagrindinės buveinės ar vienintelės buveinės priežiūros institucija) turi kompetenciją nagrinėti joms pateiktą skundą arba galimą *BDAR* pažeidimą tik tais atvejais, jeigu jų dalykas yra susijęs tik su buveine jų valstybėje narėje, arba daro didelį poveikį duomenų subjektams tik jų valstybėje narėje.